

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

MECHANISOVANÁ ARMÁDA JAKO RYCHLÁ SKUPINA

Major František Heřman a inženýr podplukovník Václav Příbyl

Použití nových bojových prostředků umožňuje v soudobé útočné operaci rozhodný a hluboký průlom obrany nepřítele s následujícím obklíčením a zničením jeho silných uskupení.

Umožňuje rychlé rozvinutí útoku, předstihující nepřítele v manévru zálohami k vytváření nové obrany na připravených týlových postaveních.

Mechanisovaná armáda je jedním z hlavních prostředků rozvíjení operačního úspěchu a její význam za použití atomových zbraní se v tomto směru zvláště zvyšuje.

I. Složení mechanisované armády, její úloha, úkoly a možnosti

Mechanisovaná armáda se zpravidla skládá ze čtyř tankových a mechanisovaných svazků, z armádní kanonové dělostřelecké brigády, protiletadlové dělostřelecké divise, protitankové dělostřelecké brigády, ženijní brigády a spojovacího útvaru.

Poměr mezi tankovými a mechanisovanými svazky může být různý a závisí především na rázu úkolu, který bude mechanisovaná armáda plnit.

Kromě organických prostředků mechanisovaná armáda jako frontová rychlá skupina podle povahy úkolu a množství prostředků, které má velitel frontu k dispozici, může být posílena na příklad raketometnou brigádou, 1 až 2 protiletadlovými divisemi, ženijní brigádou, chemickým praporem, po případě částí chemického praporu zatarasovacího. Při zasazení se jí zpravidla podřizuje jeden stíhací a jeden bitevní letecký sbor.

Mechanisovaná armáda má celkem 9 000 až 10 000 vozidel, což činí za pohybu na šesti komunikacích délku kolem 90 až 100 km na každé ose.

Mechanisovaná armáda může za určitých podmínek působit v rámci frontu v prvním sledu spolu s vševojskovými armádami, nebo se jí použije jako frontové rychlé skupiny (FRS).

V prvním sledu může působit při průlomu spěšně zaujaté obrany. Průlom provádí samostatně ve svém pásmu. Po zdolání taktické hloubky musí zaměřovat své úsilí do operační hloubky a působit jako rychlá skupina.

V některých případech, na př. není-li taktická hloubka obrany velká, nemá-li nepřítel silné zálohy, jakož i při spolehlivém umlčení nepřítele atomovými zbraněmi, může být mechanisovaná armáda použita rovněž v prvním sledu při průlomu připravované obrany.

Je-li připravená obrana nepřítele hluboká a má-li nepřítel silné zálohy, bude mechanisovaná armáda jako rychlá skupina zasazena až po prolomení taktické hloubky, v soudobých podmínkách zpravidla již první den operace, k rozvinutí taktického úspěchu v úspěch operačního nebo strategického významu.

Možnosti mechanisované armády

Mechanisovaná armáda při složení z dvou mechanisovaných divisií a dvou tankových divisií může při použití dvou mechanisovaných divisií a jedné tankové divise v prvním sledu (nepočítaje druhý sled — tankovou divisií) vytvořit na šířce 18 km tuto taktickou hustotu:

— v praporech

2 mechanisované divise	10 praporů
1 tanková divise	6 praporů

celkem	16 praporů,
------------------	-------------

t. j. 0,8 praporu/km;

— v tancích a samohybných dělech

2 mechanisované divise	474 tanků a samohybných děl
1 tanková divise	240 tanků a samohybných děl

celkem	714 tanků a samohybných děl
------------------	-----------------------------

t. j. 39 tanků a samohybných děl/km;

— v dělostřelectvu

2 mechanisované divise	390 hlavní
armádní kanonová děl. brigáda	36 hlavní
1 tanková divise	85 hlavní
raketometná brigáda	36 hlavní (posilová)

celkem	547 hlavní,
------------------	-------------

t. j. 30 hlavní/km;

— v protiletadlovém dělostřelectvu

2 mechanisované divise	148 hlavní
1 tanková divise	64 hlavní
protiletadlová dělostřelecká divise	104 hlavní
2 protiletadlové dělostřel. divise	208 hlavní (posilové)

celkem	524 hlavní,
------------------	-------------

t. j. 29 hlavní/km;

— v ženijních prostředcích

2 mechanisované divise	6 ženijních rot
1 tanková divise	3 ženijní rot
ženijní brigáda	12 ženijních rot
ženijní brigáda (posilová)	12 ženijních rot

celkem	33 ženijních rot,
------------------	-------------------

t. j. 1,7 ženijní rot/km.

Pro přechod řeky má mechanisovaná armáda při zesílení jednou ženijní brigádou celkem $3\frac{1}{3}$ souprav SMS — celkem 655 bm mostu. Mimo organické pásové plovoucí transportéry (u každé divise 21) může být zesílena 1 až 2 rotami velkých obojživelných vozů (t. j. 45 až 90 vozidel).

Z á v ě r : Hustota dělostřelectva — 30 děl a minometů na 1 km průlomového úseku při průlomu obrany spěšně zaujaté nepřítelem je malá a musí se zvětšit palbou tanků přímou střelbou nebo přibráním tanků a samohybných děl z 2. sledu mechanisované armády ke střelbě ze zakrytých postavení.

K zabezpečení ochrany vojsk protiletadlovým dělostřelectvem za použití atomových zbraní je třeba 30 až 35 hlavní na 1 km fronty (pro

druhé sledy 1,5 hlavní na 1 km²). Má-li mechanisovaná armáda jen organické prostředky, je třeba zesílit překrytí stíhacím letectvem.

Z naznačených možností je patrné, že mechanisovaná armáda je mohutným prostředkem rozvíjení operačního úspěchu a že je s to s úspěchem uskutečňovat samostatnou bojovou činnost na celou hloubku frontové operace.

II. Plánování zasazení mechanisované armády

Mechanisovaná armáda použitá jako rychlá skupina rozmisťuje se v době plánování operace zpravidla v prostoru soustředění. Ten bývá od předního okraje vzdálen více než 80 km. Mechanisované armádě se určuje prostor do 600 km².

Z prostoru soustředění se mechanisovaná armáda přesunuje zpravidla v noci před útokem po pěti až osmi komunikacích do vyčkávacího prostoru.

Zabezpečení úpravy těchto komunikací, jejich uvolnění pro přesun a regulaci uskutečňuje svými prostředky front nebo armáda, jejímž pásmem komunikace prochází.

Ve vyčkávacím prostoru musí být umístěna rozptýleně za bojovými sestavami střeleckých sborů prvního sledu, t. j. ve vzdálenosti 30 až 35 km od předního okraje. Taková vzdálenost je účelná proto, že frontová rychlá skupina bude zpravidla zasazena do průlomu již v první den operace (obvykle v druhé polovině dne) za předpokladu úspěšného rozvíjení průlomu, vytvořeného použitím atomové zbraně.

Druhé sledy vševojskové armády prvního sledu frontu se musí rozmisťovat stranou od směru úderu tak, aby neztěžovaly pohyb frontové rychlé skupiny k čáře zasazení do průlomu; vzdálenost druhých sledů armád od předního okraje je průměrně 30 až 35 km, čili je stejná jako vzdálenost vyčkávacího prostoru rychlé skupiny.

Někdy se nemusí do vyčkávacího prostoru přesunout, jestliže není dále než 80 km, ale zasazuje se do průlomu přímo z prostoru soustředění. V tom případě je nutno určit ji výchozí prostor poblíž bývalého předního okraje nepřátelské obrany.

V každém případě je třeba určit výchozí čáru a čáru rozvinutí. Výchozí čára se určuje ve vzdálenosti 15 až 20 km, čára rozvinutí 3 až 5 km před čarou zasazení. Na výchozí čáře se jednotky mechanisované armády rozčleňují a postupují se zkrácenými vzdálenostmi k čáře rozvinutí, kde se rozvíjejí do bojové sestavy k zasazení podle zámyslu velitele mechanisované armády.

Na výchozí čáře mohou jednotky rychlé skupiny uskutečnit krátkou zastávku k uspořádání a doplnění.

Jestliže se mechanisovaná armáda přesunuje na čáru zasazení přímo z prostoru soustředění (je-li blíže než 80 km od předního okraje), musí zahájit přesun ihned, nejpozději však do 2 hodin po začátku všeobecného útoku.

Zasazení mechanisované armády může být uskutečněno ve dvou základních variantách podle síly a organisovanosti odporu nepřítele na čáře zasazení.

Při slabém a neorganisovaném odporu nepřítele v důsledku jeho rozbití v taktické hloubce může být zasazení mechanisované armády provedeno z chodu jen s rozvinutím předsunutých odřadů.

Při silném a organisovaném odporu bude zpravidla třeba k úspěšnému a včasnému zasazení rychlé skupiny rozvinout její prvý sled a provést krátkou dělostřeleckou, leteckou, po případě atomovou přípravu.

Frontová rychlá skupina (mechanisovaná armáda) může být zasazena do průlomu ihned po průlomu druhého pásma obrany nepřítele, to znamená na vzdálenost 30 km od předního okraje v druhé polovině nebo ke konci prvního dne operace. Někdy může být zasazena do průlomu i na druhý den operace, přímo do boje o pásmo armádních záloh nepřítele. Zasazení frontové rychlé skupiny se musí uskutečňovat v širším pásmu než za obvyklých podmínek, aby bylo zabezpečeno rozčlenění vojsk. Pro mechanisovanou armádu zasazovanou do průlomu s dvěma divisemi v prvním sledu je třeba určovat čáru zasazení v šířce nejméně 15 km.

Hlavní podmínkou úspěšné činnosti frontové rychlé skupiny je důkladná organisace součinnosti mezi frontovou rychlou skupinou a těmi vševojskovými armádami, v jejichž pásmu se zasazuje.

III. Organisace součinnosti

Součinnost mechanisované armády s vševojskovými armádami, letectvem a výsadkovým vojskem organisuje velitel frontu. Musí být uskutečňována podle zámyslu operace, podle situace a úkolů, které stojí před mechanisovanou armádou.

Součinnost budou zpravidla organisovat přímo velitelé vojsk a štáby v procesu příprav operace.

V období rozvinutí operačního úspěchu součinnost mezi mechanisovanými a vševojskovými armádami bude záležet v společném pronásledování uskupení nepřítele, ve vedení střetného sražení s hlubokými zálohami nepřítele s cílem zničit je, ve zvyšování úsilí vševojskových armád za pomoci mechanisované armády a v boji mechanisované armády se silnými uskupeními nepřítele. Při přípravě útočné operace je tato součinnost určována celkovým plánem operace frontu podle období operace určenými úkoly armády; součinnost detailněji organisuje velitel frontu v průběhu rozvinutí operace v souvislosti s konkrétní situací.

Při organisování součinnosti mechanisované armády s vševojskovými armádami je třeba mít na zřeteli, že při použití atomových zbraní mechanisovaná armáda při činnosti v operační hloubce obrany nepřítele, se zřetelem k využití účinků atomových zbraní a k nutnosti rychlého spojení s výsadkem, bude odtržena od vševojskových armád na značnou vzdálenost, větší než dříve. V důsledku toho činnost mechanisované armády v operační hloubce obrany nepřítele bude prováděna hlavně v součinnosti s výsadkovým vojskem a letectvem, s mechanisovanými armádami vlastního nebo sousedního frontu.

Součinnost mechanisované armády s letectvem v soudobých podmínkách nabývá zvláštního významu. Letectvo je nejdůležitějším prostředkem pro zajištění a podporu mechanisované armády, zvláště při její činnosti v operační hloubce obrany nepřítele, kdy je odtržena od vševojskových armád. Velká hloubka činnosti letecké armády, její schopnost rychle soustřeďovat síly, jak při bezprostřední spolupráci s mechanisovanou armádou na bojišti, tak i pro samostatné údery proti zálohám nepřítele s cílem zničit je a zamezit jim přístup k prostoru činnosti mechanisované armády, zvyšuje velkou měrou účinnost úderu mechaniso-

vané armády v operační hloubce nepřítele. Bombardovací letectvo je schopno do značné míry nahradit nedostatek dělostřelectva a poskytovat mechanisované armádě silnou palebnou podporu jak při průlomu taktické hloubky obrany, tak i při vedení manévrové bojové činnosti a zvláště při překonávání mezilehlých obranných čar nepřítele.

Současně s bojovou činností musí letectvo provádět v zájmu mechanisované armády nepřetržitý a hluboký letecký průzkum, včas odhalovat přísun záloh nepřítele a usměrňovat na ně mechanisovanou armádu, zabezpečovat ochranu vojsk armády před úderem nepřítele ze vzduchu.

Při značné odtrženosti mechanisované armády od hlavních sil frontu a těžkostech, které mohou vzniknout v důsledku toho v organizaci přísunu materiálu, může letectvo dopravovat mechanisované armádě pohonné hmoty, střelivo a potraviny vzdušnou cestou.

Avšak součinnost tankových a mechanisovaných vojsk s letectvem nelze vidět jenom v tom, že armáda dostává pomoc letectva. Při vedení útočné operace rychlým tempem do velké hloubky je třeba obracet zřetel na to, že před letectvem vyvstanou určité těžkosti v organisování zásobování a letištním manévru. Proto v soudobých podmínkách je jedním z nejdůležitějších úkolů mechanisované armády při její činnosti v operační hloubce zmocnit se a udržet letiště nepřítele s cílem rychle ho využít našim letectvem. Plnění tohoto úkolu umožní letectvu neopozdovat se za útočícími vojsky frontu. Za tím účelem se do sestavy frontové rychlé skupiny zařazují letištní stavební prapory.

Součinnost mechanisované armády s výsadky v útočné operaci frontu záleží v současné činnosti pro dokončení obklíčení hlavního uskupení nepřítele, ve společném ničení jeho hlubokých záloh a ve zvyšování úsilí do hloubky mechanisovanou armádou při současném udržení čar, předmostí a jiných důležitých objektů v operační hloubce nepřítele, ovládnutých vzdušnými výsadky.

Jednou z hlavních otázek při plánování zasazení rychlé skupiny je důkladná organizace součinnosti k zabezpečení jejího zasazení. Zmíním se proto ještě o této otázce.

Jestliže se frontová rychlá skupina zasazuje do průlomu na styku dvou vševojskových armád, pak velitel frontu organizuje součinnost mezi nimi a určuje úkoly pro zabezpečení zasazení mechanisované armády mezi oběma vševojskovými armádami.

V pásmu každé z armád je třeba určit pro mechanisovanou armádu 3 až 4 pochodové osy. Tyto pochodové osy se budou připravovat hlavně prostředky vševojskových armád nebo ženijních vojsk podřízených frontu. Jako pochodových os se především využívá cest připravených pro mechanisované divise střeleckých sborů, které po projití mechanisovaných divisí vyžadují jen částečné opravy a obnovy.

Velitel vševojskové armády musí zajistit včasné uvolnění pochodových os k zabezpečení nepřetržitého průchodu pochodových proudů mechanisované armády.

Před zasazením mechanisované armády do průlomu může být proveden atomový úder proti nepříteli, který klade na čáře zasazení do průlomu organisovaný odpor. Tento atomový úder a zasazení frontové rychlé skupiny v pásmu vševojskové armády budou podstatně ovlivňovat průběh armádní útočné operace a především ulehčují boj s operačními zálohami nepřítele, což může značně zvětšit hloubku a zrychlit tempo operace vševojskové armády.

Prostředky frontu zabezpečující zasazení frontové rychlé skupiny do průlomu buď zůstávají v podřízenosti velitele frontu, nebo mohou být přiděleny vševojskové armádě.

Jednotky vševojskové armády musí učinit všechna opatření k ovládnutí stanovené čáry pro zasazení frontové rychlé skupiny.

Dělostřelectvo vševojskové armády i frontu, které je přisunuto pro zabezpečení zasazení mechanisované armády do průlomu, musí být vysláno vpřed a zaujmout včas palebná postavení na čáře zasazení.

Pro protivzdušnou obranu zasazení mechanisované armády do průlomu, kromě zvlášť určených prostředků protivzdušné obrany, využívá se hlavní síly protiletadlového dělostřelectva vševojskových armád i frontu, v jejichž pásmech se provádí zasazení do průlomu. Proto musí velitel vševojskové armády a jeho štáb předpokládat a včas provést přeskupení protiletadlového dělostřelectva, především střední ráže, aby mohlo spolehlivě ochraňovat pochodové proudy mechanisované armády na čáře zasazení do průlomu.

Ženíjní vojsko musí zabezpečit především úpravu komunikací pro postup rychlé skupiny, jakož i přechod vodních toků a svými pohyblivými odřady zatarasovacími v součinnosti s dělostřeleckou protitankovou zálohou zabezpečit boky frontové rychlé skupiny za postupu k čáře zasazení i v době jejího zasazení.

Chemické vojsko uskutečňuje ochranu postupujících proudů frontové rychlé skupiny dýmovými clonami na zvlášť citlivých místech, uskutečňuje oslepení nepřátelských pozorovatelů, zvláště na bocích čáry zasazení a v případě atomového napadení frontové rychlé skupiny zabezpečuje v součinnosti s ostatními druhy vojsk a týlovými složkami deaktivaci a hygienickou očistu zasažených jednotek.

Při zasazení do průlomu je nutno frontovou rychlou skupinu spolehlivě chránit před atomovým úderem nepřítele. Kromě ochrany stíhacím letectvem, která se uskutečňuje podle plánu frontu a kromě včasného posílení frontové rychlé skupiny protiletadlovým dělostřelectvem je nutné dávat úkoly vševojskovým armádám, v jejichž pásmech se frontová rychlá skupina zasazuje, k rozvinutí a použití leteckých a protiletadlových dělostřeleckých prostředků pro spolehlivé zabezpečení pohybu mechanisované armády k čáře zasazení.

Pro tento cíl musí být využito frontové protiletadlové dělostřelecké skupiny, mající ve svém složení středorážová protiletadlová děla.

IV. Organizace velení

Pro zajištění úspěšné bojové činnosti mechanisované armády při použití atomových a chemických zbraní má mimořádný význam velení vojskům. Se zřetelem k rychlému tempu útoku musí být velení mechanisované armády vybudováno vzhledem k časté změně velitelských stanovišť a někdy i k nutnosti organisovat řízení vojsk podle zásad velení vojskům za pohybu. Při činnosti v prvním sledu frontu, při násilném překonávání vodních toků, při překonávání spěšně zaujaté obrany nepřítele a při rozpoutání střetného sražení, velitelská a pozorovací stanoviště v mechanisované armádě musí být umísťována co nejblíže k prostoru činnosti hlavních sil armády. V těchto podmínkách musí být veliteli armády zajištěna možnost osobně pozorovat a řídit bojovou činnost vojsk na bojišti.

V soudobých podmínkách současně s rozmístováním hlavního velitelského stanoviště je třeba rozvíjet i záložní velitelské stanoviště, z něhož se musí řídit vojska v případě vyrazení hlavního velitelského stanoviště. Proto na záložním velitelském stanovišti, kromě štábu a nutných spojovacích prostředků, musí být operační skupina složená z důstojníků štábu, která nepřetržitě sleduje průběh činnosti vojsk armády. Všechny zprávy o situaci dostávají důstojníci na záložním velitelském stanovišti z hlavního velitelského stanoviště proto, aby nepřetěžovali vyžadováním zpráv podřízené štáby.

Je třeba také zdůraznit, že při rychlých tempech útoku mechanisované armády bude těžké, aby s ní front udržel nepřetržitě linkové spojení. Je zřejmé, že v soudobých podmínkách je třeba řídit mechanisovanou armádu v útočné operaci za použití především radia a rychlých spojovacích prostředků (i vrtulníků).

V. Vedení boje

Po zasazení do průlomu musí mechanisovaná armáda rozhodně postupovat do operační hloubky, směleji se odtrhovat od vševojskových armád, vstřícnými údery drtit operační zálohy nepřítele a nedovolujíc nepříteli vytvoření souvislé obrany na týlových postaveních, zabezpečit širokou manévrovou činnost vojsk frontu v operační hloubce.

Mechanisovaná armáda v operační hloubce bude provádět bojovou činnost na frontě ne více než 25 až 30 km široké, protože velké rozpětí podél fronty by mohlo značně oslabit její údernou sílu. Hloubka operačního uclnění mechanisované armády se zřetelem k taktickým vzdálenostem vzroste na 50 km.

Základní úsilí armády je třeba soustředit na hlavním směru jeho narůstáním z hloubky. Při činnosti mechanisované armády v odtržení od vševojskové armády musí mít mechanisovaná armáda vždy svůj druhý sled nebo silnou vševojskovou zálohu i ostatní zálohy různého určení, aby mohly být včas provedeny údery na důležitých směrech a aby byly zabezpečeny její odkryté boky. Působící na velmi široké frontě, musí mechanisovaná armáda zničit zálohy nepřítele po částech a současně nedávat možnost nepříteli provést atomové údery na hlavní síly armády.

Jestliže nepřítel použije atomových zbraní proti jednotkám mechanisované armády, působícím na hlavním směru, a současně zpomalí její postup, pak je třeba zasazením druhého sledu nebo vševojskové zálohy na novém směru pokračovat v plnění daného úkolu vyjitím do boku nebo týlu nepřátelských záloh. K rozdrčení těchto nepřátelských záloh mohou být na ně z rozhodnutí velitele frontu provedeny atomové údery.

Při rozvíjení úspěchu v operační hloubce bude moci mechanisovaná armáda útočit rychlostí 40 až 50 km/den, což plně odpovídá jejím možnostem a naznačuje její poslání; při použití atomových zbraní bude mít možnost rychleji splnit konečný úkol.

Bojová činnost mechanisované armády bude probíhat v mimořádně rozmanitých a rychle se měnících podmínkách. Formy její činnosti budou především záviset na rázu úkolů postavených před mechanisovanou armádu, na síle a složení záloh nepřítele nebo síle odporu jeho čelních sledů.

Mechanisovaná armáda může být přinucena samostatně prolomit spěšně zaujatou obranu nepřítele na jeho mezilehlých a týlových čarách, jestliže nebude mít možnost je obejít.

Po prolomení těchto čar bude zpravidla nucena vést střetná sražení se zálohami přicházejícími z hloubky. V těchto podmínkách se musí mechanisovaná armáda snažit předejít nepřítele v manévrování a v rozvíjení, připravovat jeho zálohy o možnost uskutečňovat organisované protiúder proti útočícím vojskům frontu, nedopustit stabilisaci fronty nepřítele na připravených týlových obranných čarách.

Mechanisovaná armáda při využití atomových zbraní a plnění úkolů v součinnosti s jinými vojsky může ve střetném sražení rychle a rozhodně ničit po částech přicházející zálohy nepřítele. Je třeba mít na zřeteli, že v současných podmínkách střetná sražení mohou vznikat v situaci, která vyniká zvláště složitostí a tvrdostí. Zpravidla budou rozpoutávána předsunutými odřady mechanisované armády, které rychle zaujmají výhodné čáry pro utajený příchod a rozvinutí hlavních sil armády.

Letectvo a dalekonosné dělostřelectvo musí napomáhat předsunutým odřadům zdržovat a rozptylovat přicházející proudy nepřítele.

Značný účinek při ničení prisunovaných uskupení nepřítele může mít využití atomových zbraní.

Na základě zpráv o boji předsunutých odřadů mechanisovaná armáda rychle rozvíjí hlavní síly a provádí úder na tom směru, kde nejrychleji způsobí rozhodné zničení nepřítele po částech.

Jestliže se střetný boj rozpoutá s pěším uskupením nepřítele, pak tankové divise mechanisované armády zpravidla rychle útočí na toto uskupení z boků, dříve než se nepřátelská vojska stačí připravit k boji.

Jestliže nebylo použito atomových zbraní, připraví se zteč s krátkým náhlým palebným přepadem dělostřelectva, zvláště raketometů se silným úderem letectva.

Při setkání s velkým uskupením tankových vojsk nepřítele je třeba na začátku použít proti němu atomových zbraní a potom, jestliže toho bude třeba, částí sil mechanisované armády upoutat uskupení nepřítele z čela a hlavními silami armády útočit z boku a z týlu a zničit je.

Při pokusu nepřítele obejít mechanisovanou armádu nebo udeřit do jejich boků musí být jeho obkličující vojska napadena naším letectvem s využitím atomových zbraní, zastaveny z čela výsádkem nebo částí sil mechanisované armády, hlavní síly mechanisované armády musí provést mocný úder do boků a týlu nepřátelského uskupení a zničit je.

Jestliže střetné sražení vzniká za současného příchodu záloh nepřítele z různých směrů, je třeba na základě pečlivého rozboru situace určit, které nepřátelské uskupení nejvíce ohrožuje útočící vojska frontu a zaměřit proti němu hlavní úsilí mechanisované armády. Zdržení uskupení nepřítele musí na sebe vzít letectvo (s využitím atomových zbraní) a výsádkové vojsko. Po zničení základního uskupení záloh nepřítele mechanisovaná armáda okamžitě usměrňuje své úsilí k zničení jeho ostatních záloh, jestliže do té doby nepřijdou hlavní síly vševojskové armády a nevezmou na sebe splnění tohoto úkolu.

Hluboké operační a strategické zálohy nepřítele musí mechanisovaná armáda ničit již při jejich soustředování a rozvíjení. Proto v zájmu mechanisované armády je třeba plánovat a provádět letecké a atomové úder proti zálohám nepřítele v průběhu celé útočné operace, ničit na

jejich cestách mosty a přepravy, vzdušnými výsadky obsazovat důležité silniční uzly a potom silami mechanisované armády zasazovat prisunovaným nepřátelským zálohám rychlé a ničivé údery.

Zpravidla v průběhu každé operace dojde k násilnému přechodu vodního toku. Tu je třeba již v přípravném období operace učinit všechna opatření k tomu, aby mechanisovaná armáda přešla vodní tok v operační hloubce z chodu. V průběhu operace potom velitel mechanisované armády musí včas vysunovat přepravní prostředky k řece, aby jejich opožděním nenastalo zdržení a hromadění vojsk před přepravami.

Úspěšného překonání vodních toků z chodu během operace se dosahuje násilným přechodem vodního toku na široké frontě a ovládnutím několika předmostí. Přitom činnost vojsk musí být zaměřena k rychlému rozšíření předmostí, aby byly zabezpečeny lepší podmínky k uskutečnění opatření k ochraně vojsk proti atomovým zbraním.

Postupně s rozšiřováním předmostí se činí opatření k rozčlenění druhých sledů a záloh, jakož i k odrazení atomového napadení a protiúderů nepřítele.

V operacích se zámyslem obklíčit nepřátelské uskupení je třeba vidět to, že v soudobých podmínkách se bude mechanisované armády méně často využívat k zničení obklíčeného uskupení, ale že zpravidla po ukončení obklíčení bude vysílána na vnější frontu do boje s přicházejícími velkými strategickými zálohami, nebo k zničení uskupení nepřítele provádějícího protiúder k vyproštění obklíčovaných vojsk.

V průběhu útočné operace frontu může nakonec vzniknout situace, že se mechanisovaná armáda odtrhne od hlavních sil frontu na značnou vzdálenost a setká se s početně větším uskupením nepřítele a bude nucena na čas přejít k obraně na výhodné čáře s cílem vyčerpat a zdržet nepřítele do příchodu hlavních sil frontu.

VI. Organizace tanko-technického zabezpečení mechanisované armády v útočné operaci

Rízením tanko-technického zabezpečení u mechanisované armády se zabývá velitel armády prostřednictvím svého pomocníka pro technické věci, který vede správu tankového zásobování a oprav. Pomocník velitele mechanisované armády pro technické věci se ve své činnosti řídí rozhodnutími a pokyny velitele a starších náčelníků. Základní otázky řeší v součinnosti s náčelníkem štábu a ostatními náčelníky služeb armády.

Ke správnému organizování tanko-technického zabezpečení mechanisované armády v období příprav operace i v období operace je nutno do důsledku znát a brát v úvahu zvláštnosti jejího použití v útočné operaci.

Organizace prací při ošetřování a opravách tankové techniky a rovněž zásobování svazků a útvarů mechanisované armády tankovým materiálem v době činnosti armády v operační hloubce nepřítele má celou řadu zvláštností, které je nezbytné brát v úvahu při přípravě operace. Základní zvláštnosti jsou tyto:

- rychle se měnící operačně taktická situace a rychlé tempo postupu vojsk;
- vysoké pracovní zatížení bojových vozidel a omezená doba na jejich technické ošetřování;

- velké rozptýlení opravného fondu a ohraničená doba pro práci dílensko-vyprošťovacích útvarů a jednotek na jednom místě, jež je dána rychlým tempem postupu vojsk a prováděným manévrem;
- možnost napadení dílenských útvarů pozemními vojsky nepřitele;
- značným odtržením vojsk armády od frontových skladů tankového materiálu.

Zvlášť důležité je, aby velitelé svazků a útvarů v každé situaci předvídali a vymezovali nezbytný čas na technické ošetřování vozidel v plném objemu. Normální ošetřování bojových vozidel je nezbytnou podmínkou zabezpečující stálou bojovou pohotovost, snížení bojových ztrát a dlouhou dobu provozu vozidel, zejména:

- a) doplňování PHM a munice,
- b) kontrola a seřízení mechanismů a agregátů,
- c) ošetření palivového a mazacího systému.

To je nutné provést především, protože jsou to práce nejdůležitější.

Příprava tankové techniky v přípravném období je v podstatě stejná jako u vševojskové armády. Zvláštností je to, že v období přípravy armády k operaci je nutno obnovit zásobu motohodin bojových vozidel. Vozidel s malou zásobou motohodin se používá především k zabezpečení přípravy útvarů a svazků tak, aby po odpracování meziopravní normy mohly u nich být vyměněny motory a jiné agregáty a součástky.

V některých případech může být při přípravě frontové útočné operace část tanků a samohybných děl s nedostatečnou zásobou motohodin (obvykle méně jak 25 motohodin) předána podle nařízení velitele tankových a mechanisovaných vojsk frontu do zálohy nebo na doplnění jiných tankových útvarů frontu (u střeleckých sborů prvního sledu) a náhradou za ně dostává mechanisovaná armáda vozidla s dostatečnou zásobou motohodin (MH) pro operaci. Jestliže v přípravném období se nepodaří obnovit zásobu MH u jednotlivých vozidel, pak je nutno přesně zplánovat výměnu motorů a jiných agregátů v průběhu operace a včas vyčlenit k tomu potřebné prostředky.

Zabezpečení trvalé bojové pohotovosti tankové techniky, zakončení a kvalitní provedení oprav bojových vozidel, závisí do značné míry na stupni zabezpečení dílenských útvarů a jednotek nutným tankovým materiálem.

Hlavními zdroji doplňování armádního skladu tankovým materiálem jsou frontové a ústřední sklady a rovněž pojízdné agregátové opravné závody frontové nebo hlavního velení. Důležitým zdrojem zásobování materiálem je využití použitelných součástí a agregátů, získaných z nenávratně poškozených vozidel. Tak na příklad ze 130 nenávratně vyřazených tanků lze získat přibližně:

- 56 převodových skříní,
- 8 hlavních spojek,
- 271 pojezdných kol,
- 37 napínacích kladek,
- 51 hnacích kol,
- asi 2000 článků pásů,
- asi 2000 čepů pásů.

Na základě uvedených hodnot je možno orientačně počítat, že zabezpečení vojsk mechanisované armády záložními díly (kromě motorů) je

možno z 15 až 20% celkové potřeby hradit z materiálu získaného z ne-návratně vyřazených vozidel.

Nutno poznamenat, že vyřazená vozidla je možno rozbírat jen po jejich odepsání z evidence útvaru.

V době útočné operace musí demontáž vyřazených vozidel provádět polní demontážní oddíly frontu a částečné armádní dílenské jednotky.

Celkové množství vezených zásob, záložních dílů a materiálu pro opravy tanků a samohybných děl u útvarů a svazků mechanisované armády tvoří 72 souprav pro běžné opravy a 15 souprav pro střední opravy (na 720 běžných oprav a 150 středních oprav).

Spotřeba motohodin v útočné operaci mechanisované armády bude průměrně 70 až 80 motohodin a skutečný proběh vozidel 700 až 800 km. Proběh km na 1 motohodinu bude vyšší než u vševojskové armády cca 10 km/1 motohodina.

Spotřeba motohodin může však dosahovat při hloubkách operace 400 až 500 km 130 až 150 motohodin i více. To znamená, že během operace je nutno u tanků a samohybných děl provést nejméně jednu 1. a jednu 2. technickou prohlídku. Při vyšší spotřebě motohodin může být potřeba provést i více technických prohlídek — dvě 1. a dvě 2. technické prohlídky.

Při pronásledování nepřítele, zmocnění se jeho spěšně zaujaté obrany a důležitých prostorů a objektů v hloubce nepřátelské obrany a jejich udržení do příchodu vševojskových svazků frontu možno orientačně počítat, že průměrné denní ztráty budou okolo 5%, za celé první období 15 až 20%, t. j. 150 až 200 vozidel.

Celkový počet ztrát při vyjití na hloubku frontové operace za 10 až 12 dnů může dosáhnout 750 až 1000 tanků a samohybných děl, t. j. 100% počátečního počtu. Z nich bude možno opravit 40% běžnou opravou, 25% střední opravou, 10% generální opravou a 25% bude úplně vyřazeno.

Opravnými prostředky může mechanisovaná armáda zabezpečit plynulé provádění všech běžných oprav a částí střední opravy a může mít bojeschopných dvanáctý den operace 600 bojových vozidel, t. j. 60% vozidel z počátečního stavu. Kromě toho 50 vozidel, hlavně se střední opravou, bude v opravě.

Do 100 vozidel vyžadujících generální opravu může být odepsáno a předáno do opravy frontovým dílnám a do 250 vozidel může být vyřazeno (nenávratně ztraceno).

Provozní možnosti dílenských útvarů a jednotek mechanisované armády jsou 70 až 80 běžných oprav a 11 až 16 středních oprav denně.

K zvláštností organizace oprav v operaci patří, že plukovním rotám technického zabezpečení se nedoporučuje provádění středních oprav, poněvadž vzniká nebezpečí velkého odtržení od svých útvarů a dílenské jednotky nemohou v takových případech poskytovat pomoc osádkám při technickém ošetřování a provádění běžných oprav vozidel.

Praporní čtyř technického zabezpečení, aby se neodtrhly od svých praporů v útočné operaci, mohou pracovat na jednom místě pouze značně omezenou dobu. Proto běžné opravy mohou provádět v průběhu útočné operace jen v období přestávek mezi bojem a při činnosti v obraně.

Za útoku se jich používá hlavně k odstranění drobných nedostatků na vozidlech, poskytnutí pomoci osádkám v provádění technického oše-

třování vozidel. Vycházíme-li při plánování technického zabezpečení operace z tohoto předpokladu, je nutné počítat provozní možnost čet technického zabezpečení v opravách pro tankové jednotky pouze částečně.

Aby v průběhu útočné operace bylo zabezpečeno opravování všech bojových vozidel vyžadujících střední opravy, je nutné armádu zesílit frontovými prostředky, schopnými provést nejméně 8 středních oprav za den.

V průběhu boje je zvláště důležité včas vyprošťovat poškozená bojová vozidla zpod palby nepřítele a ukrývat na nejbližších shromaždištích poškozených vozidel.

K lepší ochraně a obraně opravného fondu se hlavní část poškozených vozidel vyžadujících střední opravy po vyprošťování a odsunu do nejbližšího úkrytu, zpravidla soustřeďuje na divisních a armádních shromaždištích porouchaných vozidel. Vozidla vyžadující generální opravu se obvykle soustřeďují na shromaždištích porouchaných vozidel armády a frontu, kde se opravují frontovými prostředky, nebo se odesílají k opravě do závodů.

Odsunové prostředky pluků provádějí odsun bojových vozidel do úkrytů a na shromaždiště porouchaných vozidel pluku. Divisní odsunové prostředky provádějí odsun bojových vozidel vyžadujících střední opravy na shromaždiště porouchaných vozidel divise. Armádní odsunové prostředky provádějí odsun těžko vyprostitelných vozidel a vozidel vyžadujících střední opravy na shromaždiště porouchaných vozidel armády.

K vyproštění poškozených vozidel mechanisovaná armáda disponuje 90 vyprošťovacími tanky.

Při pohybu armády do průlomu na čáru zasazení musí všechny její dílensko-vyprošťovací prostředky postupovat zpravidla v technickém uzamykání proudů a nerozvinují se k opravám vozidel až do čáry zasazení. Vozidla, jež mají poruchy za pochodu (kromě vozidel vyžadujících malé opravy), se odsunují vyprošťovacími prostředky armády do úkrytů a opravují se frontovými dílenskými útvary.

K racionálnějšímu využití opravných prostředků je nezbytné soustřeďovat vozidla vyžadující střední opravy na shromaždiště porouchaných vozidel nebo vytvořit skupiny v úkrytech vhodných k provedení oprav.

Divisní shromaždiště porouchaných vozidel v operační hloubce nepřítele se obvykle tvoří při prolamování mezilehlých obranných postavení nepřítele a při boji s jeho pohyblivými zálohami v místě největších ztrát, za bojovými sestavami pluku prvního sledu.

Armádní shromaždiště porouchaných vozidel se tvoří na křižovatkách cest a v místech největšího soustředění poškozené bojové techniky, jež nemohla být opravena divisními prostředky.

Všechna vozidla vyžadující generální opravu se soustřeďují na armádním shromaždišti porouchaných vozidel armádními a posilovými odsunovými prostředky.

Při tempu postupu mechanisované armády 80 až 90 km za den vznikají značné těžkosti s využitím pojízdných tankových opraven divisi.

Jestliže budou divisní pojízdné tankové opravy za těchto podmínek provádět střední opravy, pak se značně odtrhnou od čelních jednotek a zástupci velitele pro technické věci divisi je nemohou správně řídit.

Jestliže budou postupovat za svými útvary, pak nemohou provádět střední ani rozsáhlé běžné úpravy bojových vozidel.

V takových případech je účelné podřídít dočasně pojízdné tankové opravny divisi pomocníku velitele armády pro technické věci a využít jich spolu s armádními prostředky.

Při přechodu vojsk armády k rozhodujícímu pronásledování nepřítele se může ukázat, že všechny dílensko-vyprošťovací prostředky armády budou rozvinuty a zaměstnány opravami bojových vozidel. K zabezpečení pronásledování je třeba vyčlenit prostředky technického uzamykání útvarů a svazků v pásmu pohybu hlavních sil armády a organisovat odsuny i opravy neopravených vozidel prostředky svazků a armády.

Proto pomocník velitele armády pro technické věci musí mít zálohu dílensko-vyprošťovacích prostředků a mít ji na takovém směru, aby bylo možno v libovolné době tyto útvary uvolnit od opravného fondu a využít jich k technickému zabezpečení pronásledování. Kromě toho při přechodu vojsk do pronásledování musí být zabezpečeno rozdělení a využití všech dílensko-vyprošťovacích prostředků útvarů i svazků armády tak, aby hlavní část mohla být začleněna do uzamykání proudů svých útvarů a svazků.

Armádní sklady tankového materiálu se přemisťují společně s ostatními armádními sklady železničním převozem. Při činnosti mechanisované armády v operační hloubce se může vytvořit situace, že sklad bude vzdálen od čelních útvarů armády 200 i více km. Proto se ke zkrácení vzdálenosti dovozu tankového materiálu vyčleňuje čelní oddělení skladu a z něho se pak vyčleňují letučky s agregáty a záložními součástkami na několika nákladních automobilech k zásobování armádních a vojskových dílenských jednotek.

Vezené zásoby tankového materiálu ve svazcích a útvarech se přemisťují za svými útvary a svazky v sestavě týlu a přímo s dílenskými útvary a jednotkami.

Čelní oddělení armádního skladu tankového materiálu se přemisťuje od jednoho místa rozmístění ke druhému tak, aby jeho vzdálenost od vojsk armády byla v mezích do 100 km. Letučka hlavního oddělení skladu se zpravidla přemisťuje spolu se samostatným tanko-opravným praporem armády.